

Dnr 20210416-2

Hörselskadades Riksförbund
Box 1068, 164 25 Kista
besök: Isafjordsgatan 30B, Kista
tel: +46 (0)8-457 55 00
e-post: hrf@hrf.se
www.hrf.se • www.hörsellinjen.se

2021-04-19

Till
Finansdepartementet
fi.registrator@regeringskansliet.se
SOU 2020:46

Remissvar Jämlikhetskommissionens betänkande:
En gemensam angelägenhet SOU 2020:46

Jämlikhetskommissionen har fått i uppdrag av regeringen att lägga förslag som kan öka jämlikheten i samhället. Inom området Jämlik hälsa rekommenderar kommissionen att huvudalternativet för utprovning av hjälpmedel till personer med funktionsnedsättningar bör vara offentlig drift. Om privata vårdgivare utnyttjas inom en region, får de inte ha koppling till en särskild producent av hjälpmedel. Hjälpmedel bör endast få lämnas ut av offentliganställd personal, som ska upplysa patienten om det billigaste likvärdiga alternativet och att patienten kommer att få betala mellanskillnaden för det fall ett dyrare alternativ väljs.

Hörselskadades Riksförbund (HRF) anser att

- Om privata vårdgivare har uppdrag av regionen att förskriva hjälpmedel får det inte finnas koppling till hörapparatillverkare.
- Socialstyrelsen bör ta fram regelverk som förhindrar att hörapparatillverkare även förskriver hjälpmedel.
- Alla patienter ska mötas av saklig, korrekt och neutral information vid förskrivning av hörhjälpmedel. Alla hörselskadade ska känna sig trygga med att kunna få den hörselvård de behöver inom den allmänna hälso- och sjukvården.
- Regionerna behöver ta ett större ansvar för att säkerställa att patienter inom hörselvården får korrekt, saklig och neutral information
- Den gemensamma informationskanalen för landets regioner Vårdguiden 1177 bör användas till att guida patienter rätt inför alla vårdbesök, även besök inom hörselvården oavsett regionernas val av offentlig eller privat vårdgivare. Vårdguiden 1177 ger möjligheter att på ett sakligt, korrekt och neutralt sätt informera om vårdgivare och bör även informera tydligt om regionernas upphandlade sortiment, kostnader för vårdbesök och eventuella kostnader för hjälpmedel.

- Enbart audionomer ska kunna förskriva hörapparater
- För att säkerställa patienternas delaktighet och tillgång till vård på lika villkor bör regionerna, i samverkan eller enskilt utföra upphandlingar av breda hörapparats- och övriga hörhjälpmedelssortiment.
- Alla avgifter i samband med förskrivning av hjälpmedel ska omfattas av det allmänna, lagstadgade högkostnadsskyddet.

Hörselskadades Riksförbund, HRF, stödjer till stor del Jämlikhetskommissionens rekommendation och föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram regelverk som förhindrar att hörapparatillverkare även förskriver hjälpmedel. HRF motsätter sig inte att privata aktörer utför hjälpmedelsförskrivning på regionens uppdrag däremot menar HRF att banden mellan vårdgivare och hörapparatillverkare, behöver kapas.

Flera tunga instanser – Socialstyrelsen, Hjälpmedelsutredningen och Statens medicinsketiska råd (SMER) – har redan tidigare kritiserat vårdgivarens koppling till hörapparatproducenter. Audionomernas dubbla roller som vårdgivare och ”försäljare” av hörhjälpmedel står i konflikt med varandra. Enligt SMER är medfinansiering av hörapparater inte etiskt godtagbart utifrån principen om vård på lika villkor. Dessutom finns stora likheter med regleringen av villkoren för apoteken. Sedan apoteksmarknadens omreglerades 2009 gäller att förskrivare eller läkemedelsföretag inte får driva apotek. Syftet är främst att motverka risken för överförskrivning av läkemedel. Detta har bedömts kunna uppstå om det finns ekonomiska incitament utöver de medicinska behoven hos patienten.

Socialstyrelsen skriver i rapporten Utvärdering och konsekvensanalys av fritt val av hjälpmedel; ”Inom hörselområdet domineras marknaden av ett fåtal aktörer som både äger hörselmottagningar och tillverkar hörapparater. Det finns ekonomiska incitament för mottagningarna att rekommendera de hörapparater man också säljer. Detta är förhållanden som begränsar möjligheten till valfrihet grundad på saklig och oberoende information.” ”Audionomernas dubbla roll som försäljare av hörapparater och vårdgivare är i detta sammanhang mycket problematisk ur ett vårdetiskt perspektiv.”

Dessutom behöver regionerna ta ett större ansvar för att patienter inom hörselvården får korrekt, saklig och neutral information. I normalfallet har vårdgivaren ett informationsövertag gentemot patienten, det gäller även vid utprovning av hörselhjälpmedel. Patienten är i en beroendeställning och ska kunna förvänta sig saklig, korrekt och neutral information och inte mötas av hjälpmedelsproducenter som främst vill sälja sin produkt.

Många patienter utsätts för vilseledande argument, utan förankring i audiologisk vetenskap, och tror att de måste betala dyrt för att få höra bättre. Alla känner inte heller till att de har rätt till hörapparater från regionens upphandlade sortiment. HRF anser att detta hämmar patientens valfrihet, delaktighet och inflytande i vården. Det är tydligt att det är ekonomiska incitament snarare än patientens behov av hjälpmedel som ger dessa konsekvenser. Vi anser att det är oetiskt, i en samhällsfinansierad hälso- och sjukvård, att hörapparatindustrin har möjlighet att äga hörselkliniker med förskrivningsrätt av hörapparater. Det är inte tillåtet för läkemedelsbolag att äga apotek av samma anledning.

HRF menar att det är en självklarhet att regionerna ska erbjuda ett brett upphandlat sortiment av hörapparater inom vilket patienterna väljer fritt i samråd med audionom. Det är patientens behov som ska styra valet av hörapparat och därför behöver det upphandlade sortimentet motsvara detta behov.

Vänliga hälsningar

A handwritten signature in blue ink that reads "Mattias Lundekvam". The signature is fluid and cursive, with the first name "Mattias" being more prominent than the last name "Lundekvam".

Mattias Lundekvam
förbundsordförande, HRF